

Ekonom: Nikdo to neříká nahlas, ale nové důchody vyjdou draž než nyní

SZ | seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-ekonom-nikdo-to-nerika-nahlas-ale-nove-duchody-vyjdou-draz-nez-nyni-236225

Markéta Bidrmanová

Ještě včera ráno Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) doufalo, že prezident Petr Pavel v poslední možný den svůj podpis pod novelu připojí. Jen tak mohla začít platit už od tohoto měsíce, jak chtěla vláda. Nakonec se tak ale stalo následující den, tedy dnes 1. září, a její platnost se tak o měsíc oddaluje.

Narychlo ušitá změna penzijního zákona má za cíl tři věci. Zpomalit řádnou valorizaci penzí. Ušetřit na mimořádných valorizacích, spuštěných vysokou inflací. A zabránit tomu, aby se kvůli výhodnému navyšování penzí lidé hrnuli do předčasných důchodů.

Prezident podepsal důchodovou reformu. Vysvětlil, proč váhal

13:36

Nový systém by ale státní kasu ušetřil jen krátkodobě. I to byl podle zdrojů z okolí prezidenta důvod, proč Pavel novelu odmítl. Úpravy prý jsou příliš mírné a málo šetří veřejné rozpočty.

Seznam Advertorial

Bez kterého výrobku každodenní potřeby si nedovedete představit svůj běžný život?

To uvedl i Pavel ve svém dnešním prohlášení. „Novela upravuje mimořádné valorizace důchodů způsobem, který by v případě dalšího inflačního výkyvu vedl k fiskálně nákladnějšímu řešení, než je dnešní a přitom nevyhovující režim, což vyplývá i ze samotné důvodové zprávy. Paradoxně to vede ke konfliktu se základním cílem vlády, tj. dosažení pokroku na poli fiskální konsolidace,“ stojí v tiskové zprávě.

Podle ekonoma Filipa Pertolda totiž úpravy nakonec vyjdou ještě draž, než kdyby systém zůstal tak, jak je. „Nové mimořádné valorizace jsou dražší než ty původní, ale nikdo to neříká nahlas,“ upozorňuje člen poradní důchodové komise ministra práce Mariana Jurečky (KDU-ČSL).

Jsou nově konstruované jako speciální příplatek, který navyšuje důchod jen do řádné valorizace. Výši penzí natrvalo ale neovlivní. Výhodou je, že krátkodobě v roce s extrémní inflací rozpočet ušetří, ale později se mu valorizace naopak prodraží, jak konstatovala například Národní rozpočtová rada.

Inflace nás nezaskočí

„Z dlouhodobějšího pohledu je ale podle nás dopad změny z hlediska nákladů důchodového systému oproti dosavadní právní úpravě spíše negativní. Dle nového návrhu zákona tak bude nižší růst důchodů při mimořádné valorizaci kompenzován vyšším růstem důchodů při následné valorizaci řádné,“ čteme ve stanovisku rozpočtové rady.

„Nebude docházet k překvapením v letech s vysokou inflací, ale v následujících letech se to bude kompenzovat,“ říká předseda Národní rozpočtové rady Mojmír Hampl.

Důchodová reforma – Průvodce chystanými úpravami penzí

11. 5. 16:14

Náklady změny tak ale plně ponесou především další vlády. Důvodová zpráva k zákonu o důchodovém pojištění propočítává hypotetické dopady změny, kdyby v září 2024 došlo k růstu cen přesně o pět procent. Přenastavením valorizace by sice zprvu čtyři miliardy ušetřilo. Za mimořádné zvýšení důchodů by se totiž v tomto roce nezaplatilo 15 miliard, ale zhruba 11 miliard korun. V roce 2025 by se ale situace otočila. Odhadované výdaje na důchody by byly cca o sedm miliard ročně vyšší než podle současných pravidel, stojí v důvodové zprávě.

Nově přiznané předčasné důchody mají být také více krácené, stojí v návrhu. Konkrétně o 1,5 procenta výpočtového základu za každých i započatých 90 dní. Dosud to bylo 0,9 procenta. V reálu bude rozdíl měsíčně dělat stovky korun, v případě vyšších penzí pak tisícikoruny.

Lidé nevědí, podle jakých pravidel žádat o důchod

Kdyby prezident novelu podepsal už včera, vstoupila by v platnost hned zítra 1. září. Podle kritiků je to příliš narychlo. „Problém vidím v tom, že lidé, kteří plánovali v září zažádat o předčasný důchod, ještě na konci srpna nevědí, podle jakého pravidla,“ komentuje ekonom CERGE-EI Filip Pertold, který stál u zrodu důchodové reformy.

Novela zákona počítá také s tím, že do předčasného důchodu už nebude možné chodit pět let, ale pouze tři roky předem. Náhlá změna podmínek mohla část důchodců zaskočit. Pouhý dvoutýdenní rozdíl v datu narození dovolí jednomu žadateli odejít do penze o dva roky dříve.

To vadilo i veřejnému ochránci práv Stanislavu Křečkovi.

„Jednorázová změna bude mít velký dopad na lidi, kteří by podmínky pro předčasnou penzi splnili na rozhraní účinnosti novely zákona a plánovali odejít do důchodu v nejbližší době,“ napsal ombudsman na Hrad Pavlovi.

Exodus do předčasných penzí

Opatřením chce Fialova vláda zastavit příval lidí do předčasných důchodů. Kdo opouští trh práce před dosažením řádného důchodového věku, stihne do státní kasy logicky odvést méně. Navíc v některých případech dosáhne vyšší penze než ti, kteří odejdou do penze řádně. Proto chce kabinet předčasné důchodce více sankcionovat.

„Exodus“ do dřívějších penzí začal už loni v listopadu, kdy MPSV samo upozornilo na to, že se to díky vysoké inflaci vyplatí. Do konce letošního července přijala sociální správa 68 887 nových žádostí o předčasnou penzi. Loni to za stejné období bylo jen 18 396.

„Další nával do předčasných důchodů už nečekám. Bude to pár lidí, kteří do předdůchodového věku během září dostárnou, žádné desítky tisíc. Kdo do něj chtěl kvůli mimořádným valorizacím, už v něm je,“ uvedl Pertold.

Jaké změny má novela přinést

Řádná valorizace – nově se bude navyšovat o třetinu růstu mezd namísto současné poloviny.

Mimořádná valorizace – do budoucna se bude chovat jako příspěvek, který navyšuje důchody jen do řádné valorizace. Nebude ovlivňovat výši penzí natrvalo.

Předčasný důchod – minimální doba pojištění pro předčasný odchod do penze bude 40 let. Do předčasného důchodu lze odejít maximálně tři roky předem, zvýší se koeficient procentního krácení výměry důchodu na 1,5 procenta, vyloučí se procentní výměra předčasného důchodu od přiznání až do dosažení důchodového věku s valorizací.